

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
VALSTYBĖS IR SAVIVALDYBIŲ ĮSTAIGŲ DARBUOTOJŲ
DARBO APMOKĖJIMO ĮSTATYMO NR. XIII-198 9 STRAIPSNIO, 1, 2, 3 IR 4
PRIEDŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo įstatymo Nr. XIII-198 9 straipsnio, 1, 2, 3 ir 4 priedų pakeitimo įstatymo projektas (toliau – Įstatymo projektas) parengtas atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos trišalės tarybos 2018 m. rugsėjo 18 d. posėdžio protokolo Nr. TTP-10 pasiūlymą minimaliąją mėnesinę algą (toliau – MMA) didinti iki 430 eurų (įgyvendinus Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymo Nr. I-1336 2, 4, 7, 8, 10, 23, 25 ir 32 straipsnių pakeitimo įstatymo 9 straipsnio (toliau – mokesčių reforma) nuostatas, MMA nuo 2019 m. sausio 1 d. bus 555 eurai), taip pat į Lietuvos Respublikos valstybės politikų, teisėjų, valstybės pareigūnų, valstybės tarnautojų bei valstybės ir savivaldybių biudžetinių įstaigų darbuotojų pareiginės algos (atlyginimo) bazinio dydžio (toliau – BD), taikomo 2019 metais, įstatymo projektą, kuriame numatyta pareiginės algos bazinį dydį didinti iki 134 eurų (įgyvendinus mokesčių reformą, BD nuo 2019 m. sausio 1 d. bus 173 eurai).

Įstatymo projekto tikslas – patikslinti Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo įstatymo (toliau – Įstatymas) 1, 2, 3 ir 4 prieduose numatytus minimaliuosius pareiginės algos pastoviosios dalies koeficientus, siekiant, kad, nuo 2019 m. sausio 1 d. įgyvendinus mokesčių reformą ir nustačius 555 eurų MMA ir 173 eurų BD, jų dydžiai eurai nebūtų mažesni už nustatytą MMA ir atitiktų Lietuvos Respublikos darbo kodekso 141 straipsnio 2 dalies nuostatas, kad minimalusis darbo užmokestis – mažiausias leidžiamas atlygis už nekvalifikuotą darbą.

Įstatymo projektas turi būti svarstomas kartu su Lietuvos Respublikos 2019 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projektu.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai ir rengėjai

Įstatymo projektą rengė Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija.

3. Kaip šiuo metu reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

Iš valstybės biudžeto, savivaldybių ir Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžetų bei valstybės įsteigtų pinigų fondų lėšų finansuojamų įstaigų (toliau – biudžetinės įstaigos) darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis (toliau – darbuotojai), darbo apmokėjimo sąlygas reglamentuoja Įstatymas, kuriame biudžetinių įstaigų vadovų, jų pavaduotojų, struktūrinių padalinių vadovų, jų pavaduotojų, specialistų ir kvalifikuotų darbuotojų minimalieji pareiginės algos pastoviosios dalies koeficientai, apskaičiuojami BD, yra didesni už šiuo metu nustatytą MMA – 400 eurų. BD yra patvirtintas Lietuvos Respublikos valstybės politikų, teisėjų, valstybės pareigūnų, valstybės tarnautojų, valstybės ir savivaldybių biudžetinių įstaigų darbuotojų pareiginės algos (atlyginimo) bazinio dydžio, taikomo 2018 metais, įstatymu ir jis lygus 132,5 euro. Vadovaujantis Įstatymo nuostatomis, tik D lygio pareigybėms, kurioms netaikomi išsilavinimo ar profesinės kvalifikacijos reikalavimai, pareiginės algos pastovioji dalis nustatoma MMA dydžio.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Įstatymo projekte siūloma patikslinti Įstatymo 9 straipsnį, 1, 2, 3 ir 4 prieduose numatytus minimaliuosius pareiginės algos pastoviosios dalies koeficientus, kad, nuo 2019 m. sausio 1 d.

nustačius naujus MMA ir BD dydžius, jų dydžiai eurai nebūtų mažesni už nustatytą MMA ir kad biudžetinių įstaigų vadovų pavaduotojų, struktūrinių padalinių vadovų, jų pavaduotojų, specialistų ir kvalifikuotų darbuotojų pareiginės algos pastoviosios dalies minimalieji dydžiai (koeficientais) nesusilygintų su nekvalifikuotų darbuotojų pareiginės algos pastoviosios dalies dydžiais. Tik D lygio pareigybėms pareiginės algos pastovioji dalis nustatoma MMA dydžio. Šiuo metu biudžetinėse įstaigose yra apie 21 tūkstantis nekvalifikuotų darbuotojų, kurie gauna 400 eurų atlygį (MMA). Nustačius 430 eurų MMA, jų pareiginės algos padidės 30 eurų. Kvalifikuotiems darbuotojams, specialistams, struktūrinių padalinių vadovams ir jų pavaduotojams bei įstaigų vadovų pavaduotojams, kuriems šiuo metu Įstatyme numatyti minimalieji koeficientai, pareiginės algos pastoviąją dalį siūloma padidinti taip pat vidutiniškai 30 eurų. Minėtų darbuotojų biudžetinėse įstaigose dirba apie 40 tūkstančių.

Įstatyme yra likusi teisinė spraga: po liepos 1 d. į darbą priimamo darbuotojo veiklos vertinimas gali būti atliekamas po 1,5 metų. Priimant į darbą jam nustatytą iki 20 procentų pareiginės algos kintamąją dalį galima mokėti tik vienus metus. Taip susidaro iki pusės metų laikotarpis, kuriuo darbo užmokestis sumažėja. Siekiant ištaisyti šią Įstatymo spragą, siūloma Įstatymo 9 straipsnio 3 dalyje žodžius „vieniems metams“ pakeisti žodžiais „iki jo kasmetinio veiklos vertinimo“. Taip pat atlikti redakcinio pobūdžio pakeitimai Įstatymo 1 priedo pirmoje skiltyje, siekiant ją suderinti su Įstatymo 3 straipsnio 1 dalimi.

Net ir nestipriai padidinus MMA ir minimalios pareiginės algos pastoviąją dalį, padidės mažiausiai apmokamų nekvalifikuotų ir kvalifikuotų darbuotojų, specialistų, struktūrinių padalinių vadovų, jų pavaduotojų bei įstaigų vadovų pavaduotojų darbo užmokestis, o kartu padidės ir jų perkamoji galia.

Taip pat bus labiau įvertinta kvalifikuotų darbuotojų, specialistų, struktūrinių padalinių vadovų ir jų pavaduotojų bei įstaigų vadovų pavaduotojų kvalifikacija, darbo sudėtingumas, todėl:

- valstybė, kaip darbdavė, galės konkuruoti darbo rinkoje, pasirinkdama geresnius darbuotojus;
- bus sukurtos prielaidos mažėti specialistų emigracijai;
- bus racionaliau naudojamos lėšos, skiriamos specialistams parengti;
- bus nustatytas konkurencingas atlyginimas tam tikrų profesijų darbuotojams, kurių trūksta darbo rinkoje.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Nedidelis darbo užmokesčio padidinimas turės nedidelį poveikį biudžetinių įstaigų darbuotojams, tačiau tam reikės papildomų valstybės biudžeto lėšų.

6. Kokią įtaką įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Atsižvelgiant į tai, kad Įstatymo projektu nenumatoma reguliuoti Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 8 straipsnio 1 dalyje nurodytų visuomeninių santykių, Įstatymo projekto antikorupcinis vertinimas neatliktas. Priimtas Įstatymo projektas neturės įtakos kriminogeninei situacijai.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Kadangi Įstatymo projektas taikomas biudžetinių įstaigų darbuotojų darbo užmokesčiui nustatyti, jo įgyvendinimas neturės įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai.

8. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus būtina pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus teikiamą Įstatymo projektą, kitų įstatymų priimti, pakeisti ar pripažinti netekusiais galios nereikės.

9. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, Įstatymo projekte naujai apibrėžiamos sąvokos nevartojamos.

10. Įstatymo projekto atitiktis Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatoms bei Europos Sąjungos dokumentams

Įstatymo projekto nuostatos atitinka Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas, Europos Sąjungos dokumentų nuostatoms neprieštarauja.

11. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, kas ir kada juos turėtų priimti

Įstatymo projektui įgyvendinti įgyvendinamųjų teisės aktų projektų rengti nereikia.

12. Kiek valstybės ir savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti

Įgyvendinant Įstatymo projektą 2019–2021 metais iš valstybės biudžeto asignavimų valdytojams ir savivaldybėms kasmet numatoma skirti po 16 mln. eurų Įstatymo projekto prieduose numatytiems minimaliems pareiginės algos dydžiams padidinti, įvertinus biudžetinių įstaigų optimizavimo ir jų vykdomų funkcijų konsolidavimo galimybes. Maždaug 40 tūkstančių biudžetinių įstaigų darbuotojų (įskaitant 21 tūkst. nekvalifikuotų darbuotojų) 2019 metais padidės darbo užmokestis.

13. Rengiant įstatymo projektą gauti specialistų vertinimai ir išvados

Rengiant Įstatymo projektą, specialistų išvadų ir vertinimų negauta.

14. Įstatymo projekto reikšminiai žodžiai, kurių reikia įstatymo projektui įtraukti į kompiuterinės paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

Reikšminiai žodžiai yra „darbo apmokėjimas“, „biudžetinės įstaigos“.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.
